

Hållbarhetsreglering driver bättre mål och mätande

EU kräver hållbarhetsrapporter

CSRD är ett EU-direktiv som ska implementeras i nationell lagstiftning. Direktivet anger att företag av viss storlek ska rapportera hållbarhetsupplysningar. Syftet är att ge investerare och användare av hållbarhetsrapporten relevant information när de bedömer en investering, samt att öka transparensen i hur företag påverkar miljö och människor. ESRS är ramverket som ska användas för rapportering.

Rapportering utgår från begreppet dubbel väsentlighet. Det innebär dels företagets inverkan på samhälle och miljö, och dels finansiell påverkan på bolaget från sociala och miljömässiga aspekter (risker och möjligheter).

Hållbarhetsupplysningarna, som kallas CSRD-rapport, ska finnas i företagets förvaltningsberättelse och genomgå översiktlig granskning. CSRD omfattar rapportering av miljömässig och social hållbarhet, bland annat klimatutsläpp, arbetsmiljö, affärsetiska frågor och styrning.

EU har i en så kallad Omnibus som presenterades i februari 2025 lagt två ytterligare lagförslag. Dessa påverkar när CSRD ska träda i kraft, så kallad Stop the Clock, samt innehåll och tröskelvärden.

Med EU:s omställning för att nå en klimatneutral region kommer nya regelverk för företag och hållbarhet. Rapportering enligt direktivet CSRD med ramverket ESRS är ett sådant. Förutom ökad transparens ska direktivet bidra till att hållbarhet integreras i företagsstrategi och riskarbete. Viktiga komponenter för detta är utformningen av mål och uppföljning.

Kan CSRD och ESRS driva på för bättre mål och uppföljning i företag? För att svara på den frågan behöver vi ta ett steg tillbaka och se var vi befann oss innan regleringarna från EU kom.

Mål innan CSRD

I över 20 år har bolag hållbarhetsrapporterat och beskrivit sitt hållbarhetsarbete och utfallet av detta i sina redovisningar. De standarder för rapportering som använts är frivilliga, och det som har rapporterats har varit dels kvalitativa upplysningar, dels måttetal. Sedan 2017 har den svenska årsredovisningslagen krävt vissa hållbarhetsupplysningar, men det som sällan har efterfrågats är mål.

Både nuvarande svenska årsredovisningslag och det frivilliga ramverket för hållbarhetsredovisning Global Reporting Initiative (GRI) omfattar beskrivning av affärsmodell, policyer, riskhantering och resultat. Mål efterfrågas inte explicit, utan som ett sätt att utvärdera aktiviteter. Det vill säga, fokus är snarare mätande än ett målstyrt arbetssätt. I praktiken kan detta leda till att hållbarhetsarbetet tycks sakna riktning. Ett exempel är där ett företag redovisar arbetsolyckor eller klimatutsläpp, men där dessa ökar i antal eller volym, det vill säga går åt fel håll. Då

mäts något utan att företaget driver förbättring.

Det nya med EU:s ramverk för rapportering är bland annat fokus på mål och mätande.

Fördelar med mål och uppföljning

Med CSRD och ramverket ESRS kommer fler företag att hållbarhetsrapportera och kraven på rapportering är mer omfattande än tidigare. Det betyder också att fler bolag behöver beskriva mål och mäta resultat inom hållbarhetsområdet.

I en CSRD-rapport enligt ESRS ska bolag lämna upplysningar om mål som företaget satt upp och framsteg för att nå dessa. Ramverket definierar vilka mått för uppföljning som ska användas, det vill säga resultatindikatorer som exempelvis energianvändning, arbetsolyckor och genomförda utbildningar.

Detta leder till många bra saker: att företag arbetar målinriktat för att till exempel minska negativ påverkan, och att de följer upp att de aktiviteter som de genomför har önskad effekt och skapar affärsnytta. Det går också att bättre jämföra utfall från år till år och förstå utveckling, samt jämföra mellan bolag då måttetal definieras enligt ESRS-ramverket.

Det gör också att ledningens ansvar för mål och utfall blir tydligare. CSRD driver på den externa rapporteringen, men för ett företag är den interna uppföljningen och rapporteringen förstås viktig för att styra verksamheten, använda resurser effektivt och utveckla affärer.

Svårigheter som bolag möter

Att börja CSRD-rapportera tar tid. Det behövs både förståelse för ramverket och förankring i rutiner och processer. Några av de svårigheter som företag har initialt är att få tag på data för uppföljning. För medarbetarområdet kan det exempelvis vara svårt att få tillgång till data för alla de länder bolaget är verksam i då det ofta finns olika löne- och HR-system.

För klimatutsläpp finns redan övergripande mål att förhålla sig till, som FN:s överenskommelse med Parisavtalet för att hålla global uppvärmning till 2 grader, helst 1,5 grader. För en ambitiös och trovärdig omställning krävs att bolag kan använda mål och mätetal för att driva förändring. Här finns utvecklade protokoll och principer för uppföljningen, samtidigt som utsläppsrapportering ofta innebär osäkerheter.

Utsläpp utanför företags egen verksamhet – allt från inköp till användning och avfall ska beräknas – gör datainsamling och sammanställning komplext. Företag är ofta beroende av leverantörers uppskattningar, generiska emissionsfaktorer eller tredjepartsdata. Resultatet blir ofta osäkra estimat med låg transparens, vilket gör det svårt att sätta trovärdiga mål, följa upp framsteg och identifiera effektiva åtgärder. Det finns också en risk att fokus hamnar på rapportering snarare än på faktisk utsläppsminskning.

Ett annat miljöområde är cirkularitet, kortfattat beskrivet som resursanvändning. Cirkulära strategier är svåra att omsätta i konkreta, jämförbara nyckeltal och integrera i affärer då det handlar om råvaruberoenden, produktdesign, marknadsefterfrågan och förmåga att hantera produkter efter användning och avfall. Idag är det vanligt att företag i sin hållbarhetsrapport beskriver insatser för återvinning eller produktdesign snarare än mål och faktisk minskning av resursförbrukning och avfall. Här finns mycket att göra för att få till mål och datadrivet mätande som kan leda till verklig miljönytta och som kan ge nya affärsmöjligheter. Företag underskattar ibland också

insatsen som krävs för att ställa om från linjär till cirkulär affärsmodell.

Mål som ger mätbar effekt

Det tar också tid att identifiera målområden och sätta skarpa mål som kan följas upp. Ofta är det förändring som är målet, att skapa någon slags påverkan, särskilt inom det sociala området.

Det kan vara svårt att hitta mål som driver förändring, liksom indikatorer som kan påvisa detta. Ett exempel är det forskningssamarbete som nyligen inlemts mellan EY och Malmö universitet. Inom ramen för ett femårigt initiativ studeras hur företag arbetar med mått och mål kopplade till social hållbarhet och inkludering, särskilt i relation till den egna arbetskraften.

Fokus för samarbetet mellan EY och Malmö universitet är att analysera hur bolag konkretiserar aktiviteter, mäter effekter och involverar medarbetare i målformulering, uppföljning och lärande. Parallellt kommer EY att arbeta tillsammans med deltagande företag för att stärka och avancera arbete inom de sociala dimensionerna, baserat på ledande metoder från vårt globala nätverks erfarenheter och från hundratals bolag.

SARA VIKMAN ARESKÄR
Hållbarhetsspecialist på EY